

VÁZLATOK

XI. A Föld belsejének szerkezete, a földi szférák kialakulása

XX. szd. → pontosabb ismeretek a Föld belsejéről

↓
anyagelrendeződés sűrűség szerint → **gömbhéjas** belső szerkezet
↑
nehézségi erő hatására alakul ki

↓
vizsgálati módszer:

1. földmágnesesség segítségével

↓
a mágneses É-D irány eltér a földrajzi É-D iránytól
↓
mágneses deklináció (elhajlás)
a mágneses pólusok: vándorolnak
fel is cserélődhetnek
↑
a Föld **belső áramlásai** miatt

ma: kb. **2000 km** az eltérés a mágneses és a földrajzi sarkpont között
É-i mágneses pólus: **Kanada** területén található
D-i mágneses pólus: **Antarktisz** területén található

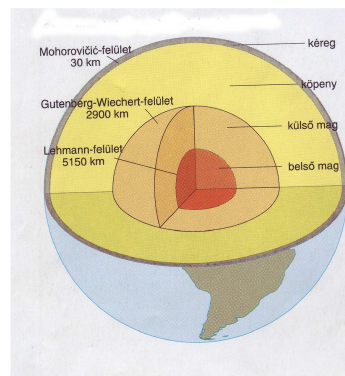
2. földrengéshullámok segítségével

belső feszültségek → földrengések
↓
rengéshullámok
elnyelődnek (sebesség változás)
eltérülnek (irányváltozás)
(a különböző sűrűségű területek határán)
↓
a Föld belseje nem egységes szerkezetű
↓
gömbhéjakból áll

A Föld belső gömbhéjas szerkezete

gömbhéjak = geoszférák

(**geo** = Föld; **szféra** = burok → *görög* eredetű szavak)

1. FÖLDKÉREG

a legkülső, szilárd halmazállapotú gömbhéj

szárazföldek alatt: **30-40 km** vastag

óceánom alatt: **5-8 km** vastagságú

ÓCEÁNI lemez	SZÁRAZFÖLDI lemez
5-8 km vastag	30-40 km vastag
nagy sűrűség	kisebb sűrűség
bazalt	gránit, alatta bazalt
fiatalabb 200 millió évnél	idősebb 3,8 millió évnél
egyszerű felépítésű	változatos felépítésű

HATÁRFELÜLET: **30 km** mélyen → **MOHOROVIČIĆ** (*mohorovicsics*) határfelület

2. FÖLDKÖPENY

felső része **szilárd**,

alsó része (*asztenoszféra*) **képlékeny**

ezen mozdulnak el (*úsznak*) a kéreglemezek

HATÁRFELÜLET: **2900 km** mélyen → **GUTENBERG-WIECHERT**
(*gutenberg-vihert*) határfelület

3. FÖLDMAG

külső része: **folyékony**

HATÁRFELÜLET: **5150 km** mélyen → **LEHMANN** (*léman*) határfelület

belső része: **szilárd**

A külső és belső gömbhéjak találkozása és a külső gömbhéjak

Litoszféra: *kőzetburok* → a földkéreg és a földköpeny felső szilár része
nem összefüggő → nagyobb és kisebb lemezekből áll

az *asztenoszférán* úsznak

Pedoszféra: *talajburok*

Hidroszféra: *vízburrok*

Atmoszféra: *levegőburok*

Bioszféra: *élővilág burka*